

dr hab. Agnieszka Półrola, prof. UJD
Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy
im. Jana Długosza w Częstochowie
Wydział Sztuki

Częstochowa, 20.02.2020 r.

**Recenzja do przewodu doktorskiego Pana mgr Erwina Wyjadłowskiego
wobec toczącego się przewodu doktorskiego w dziedzinie sztuk
plastycznych w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne**

Pan Erwin Wyjadłowski urodził się 29 września 1980 r. w Słomnikach. Jest absolwentem Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie. Dyplom magisterski obronił w pracowni prof. Leszka Misiaka w 2012 r. Od 2016 r. był studentem Międzywydziałowych Studiów Doktoranckich Wydziału Malarstwa. Praca doktorska została przygotowana pod opieką promotora dr hab. Rafała Borcza, prof. ASP.

W tym czasie Pan Erwin Wyjadłowski odbył również studia podyplomowe w zakresie edukacji, uzyskując kwalifikacje pedagogiczne. Od września ubiegłego roku pracuje w prywatnej szkole jako nauczyciel plastyki.

W czasie studiów doktoranckich Pan Erwin Wyjadłowski prezentował swoje prace na 5 wystawach indywidualnych w krakowskich i warszawskich galeriach oraz na wielu wystawach zbiorowych (w tym między innymi w udział w Warszawskich Targach Sztuki). Reprodukcje prac i informacje o działalności artystycznej Pana Erwina Wyjadłowskiego zamieszczane były w telewizji¹, prasie i publikacjach. Istotna jest też stała współpraca z Galerią Dystans, która prezentuje i promuje jego twórczość w Polsce i za granicą (również poprzez katalogi przeznaczone na rynek zachodni, w tym USA).

Od początku studiów doktoranckich Pan Erwin Wyjadłowski namalował ponad 60 prac malarskich w technice olejnej na płótnie o różnych formatach, od 20 × 20 do 150 × 200 cm. Dzieło doktorskie (22 obrazy) i rozprawa doktorska stanowią monolityczną całość zatytułowaną: „**Dzień, w którym pękło niebo. Portret człowieka cywilizowanego**”.

Swoją tożsamość doktorant plasuje przede wszystkim w kontekście cywilizacji Zachodu, w konkretnym środowisku rodzinnym, określoną poprzez wpojone wartości.

---

1. <https://warszawa.tvp.pl/41310109/14022019>

Tematyczne obszary wyznaczone w dziele doktorskim to: wojna, dzieci i igrzyska.

Wojna

Myślę, że genezą problematyki związanej z konfliktami zbrojnymi, do której odnosi się Pan Erwin Wyjadłowski jest wpływ ojca – Władysława Wyjadłowskiego, biegłego rysownika notującego swoje refleksje plastyczne związane z działalnością Wehrmachtu.²

Obrazy Pana Erwina Wyjadłowskiego, które oglądam w dokumentacji doktorskiej są bardzo piękne. Charakteryzuje je bliska znaku synteza i intencjonalne użycie kolorów. Są to wyrafinowane wizualnie, wyidealizowane, wyczyszczone w formie sceny zbiorowe i nieliczne kompozycje niefiguratywne, do których kluczem jest specyficzny kontekst. Zwykle przedstawieni na nich ludzie skupieni są na wykonywaniu czynności służących podnoszeniu sprawności fizycznej, walczący na froncie lub zastygli w pośmiertnym bezruchu.

Piękno obrazów jeszcze bardziej podkreśla ukryty w ich treści przerażający kontekst. To ważny głos w polemice artystycznej dotyczącej skomplikowanych realiów współczesnego świata. Ascetyczne formy geometryczne doskonale porządkujące kompozycje obrazów służą budowaniu przestrzeni wokół postaci i tworzeniu umownej perspektywy linearnej, zbieżnej. Czasami jednak inne drobne, niepozorne elementy kompletnie zmieniają kontekst tego co widzimy. Są to celowniki broni używanej do zabijania i w grach komputerowych symulujących zabijanie.³

---

2. Wehrmacht (z niem. siła zbrojna) – całość sił zbrojnych III Rzeszy z wyłączeniem Waffen-SS, utworzona 16 marca 1935 roku, ustawą o powszechnym obowiązku służby wojskowej, która stanowiła jednostronne zerwanie klauzul militarnych traktatu wersalskiego (1919). Wehrmacht został utworzony w miejsce zawodowej Reichswehry i obejmował trzy rodzaje sił zbrojnych: Heer (wojska lądowe), Kriegsmarine (marynarka wojenna) i Luftwaffe (lotnictwo), z których każdy posiadał własny sztab generalny. Naczelnym dowódcą Wehrmachtu był Adolf Hitler. W czasie II wojny światowej Wehrmacht brał udział w zbrodniach wojennych razem z Gestapo i Waffen-SS, a Międzynarodowy Trybunał Wojskowy w Norymberdze orzekł w procesach norymberskich bezsporną winę wszystkich oskarżonych dowódców.

3. Strzelanka lub shooter – jeden z podgatunków komputerowych gier akcji. Zazwyczaj koncentruje się na oddziaływaniu gracza na elementy otoczenia za pomocą broni palnej, a często także białej. Rozgrywka polega na kontroli postaci gracza i eliminacji wirtualnych przeciwników kierowanych przez sztuczną inteligencję lub innych graczy. Strzelanki są jednym z najpopularniejszych gatunków wśród gier komputerowych. Elementy gry, które wpływają na zainteresowanie gracza tym gatunkiem, to głównie kontrola nad rozgrywką, jej nieliniowość i gra w trybie wieloosobowym.

Dzieci

Dzieci w obrazach Erwina Wyjadłowskiego to również jednostki uwikłane w systemy totalitarne.⁴ Kolorystyka prac wynika z inspiracji anonimowymi fotografiami przedstawiającymi członków Hitlerjugend (Hitler-Jugend, w skrócie HJ., pol. dosł. „Młodzież Hitlera”) — niemieckiej organizacji młodzieżowej NSDAP zorganizowanej na wzór paramilitarny w 1922 jako przybudówka Oddziałów Szturmowych (SA). Kolor intencjonalny użyty w obrazach to kolor brunatnych koszul SA czyli Sturmabteilung, Oddziałów Szturmowych NSDAP.⁵

Igrzyska

Źródłem inspiracji do tego cyklu prac są masowe spektakle sportowe służące propagandzie totalitarnej. Trzy obrazy Pana Erwina Wyjadłowskiego nieco odbiegają od pozostałych. Przedstawiają one miniatury kompozycji układanych przez widownię biorącą udział w występach w czasie festiwalu Arirang w Pjongjangu, stolicy Korei Północnej.⁶

---

4. Totalitaryzm (dawniej też: totalizm, łac. totalis — cały, całkowity) – system rządów (reżim polityczny) oparty na obowiązującej wszystkich ideologii, w którym państwo w pełni kontroluje społeczeństwo i stara się nadzorować wszystkie aspekty życia publicznego i prywatnego na tyle, na ile jest to możliwe. Jako państwa totalitarne określane są: Włochy w okresie rządów faszystów, III Rzesza, Hiszpania frankistowska (mianem totalitarnej określali ją także jej twórcy) oraz państwa rządzone przez komunistów jak Związek Radziecki czy Korea Północna.

5. Sturmabteilung (SA, niem. Die Sturmabteilungen der NSDAP, pol. Oddziały Szturmowe NSDAP) – utworzone w Republice Weimarskiej w 1920 bojówki do ochrony zgromadzeń partyjnych, a następnie oddziały masowej organizacji wojskowej Narodowosocjalistycznej Niemieckiej Partii Robotników (NSDAP). Sturmabteilung było głównym narzędziem terroru niemieckiej partii nazistowskiej w walce z bojówkami i sympatykami innych ugrupowań politycznych (głównie komunistami). Po tzw. nocy długich noży z 29 na 30 czerwca 1934, kiedy w wyniku walk wewnątrzpartyjnych wymordowano jej przywódców, straciła na znaczeniu na rzecz Schutzstaffel (SS). Od barwy umundurowania SA były zwane brunatnymi koszulami. Organizacja została rozwiązana w 1945 po kapitulacji III Rzeszy.

6. Festiwal Arirang (kor. 아리랑 축제) — coroczny festiwal kulturowy odbywający się na Stadionie im. 1 Maja w Pjongjangu, stolicy Korei Północnej. Festiwal Arirang organizowano w latach 2002-2013. Pierwsza edycja odbyła się w 2002 roku, kiedy to festiwal miał uczcić 90. rocznicę urodzin Kim Ir Sena. Spektakle trwały zazwyczaj 90 minut. Na festiwalu prezentowane były występy gimnastyczne i choreograficzne. Festiwal trwał zazwyczaj tydzień, a każdego dnia odbywało się pięć wielkich przedstawień.

Pragnę podkreślić, że prace Pana Erwina Wyjadłowskiego są ważnym głosem w debacie nad bardzo skomplikowaną i tragiczną rzeczywistością dzisiejszego świata.

To co naprawdę widzimy, to nie tylko piękne, współczesne obrazy, to proces badawczy analizujący w kontekście wizualnym złożoności zjawisk historycznych, społecznych, politycznych, które bezlitośnie determinują i kształtują ludzki los.

Konkluzja

Stwierdzam, że przedstawiona rozprawa doktorska, której autorem jest Pan Erwin Wyjadłowski przygotowana pod opieką promotora przewodu dr hab. Rafała Borcza, prof. ASP stanowi oryginalne dokonanie artystyczne oraz potwierdza ogólną wiedzę teoretyczną w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy artystycznej.

Wojciech Piątek
20 11 2020